Մանրամասն Էֆեմերիս

ՄԻԻՆԱՏԻԻ

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՑԻՐԷ

Մանրամասն Էֆեմերիս տեղատ 300 իսկեն վերիկոյ, անվավ դրամիթի, Իսթանպոլ իշին 250, վե ալթը այլոզը 125 ղրշ. վե թաշրալար իշին բօսթա փարասը տաթի իշինտե օլարագ, քիչիւք նեւսիէնին սենեվ գէյմիթի 200, վե ալթը այլոզը տաթի 100 ղրշ. օլաճագ տբր։

Վէ պեհէր նեւսիէսի 40ար փարաեա սաթրլաճագ տբր։

Իլանթը պեհէր սաթրը իշին, պերինճի տեֆտաա 3, իքինճի տեֆտաա 2, վե իւչինճիւ վե սայիր տեֆթերտա 1էր ղրշ. ալընաճագ տբր։

Մէքթուպ վե սայիրե, Պէյ-օղլունա Տօղրու-եօլտա 467 նիւմերօլու խանէտե ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՑ թարխանէսինտէ, Կարագեա 8. փանտսեան խամիկ կեօնտէրիլեճէք տիր։

ԻՍԹԱՆՊՈԼ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 7. ՀԱՎԱՏԻՄԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԼ ԹԻՐԳԻԱ ՎԷ ԵՈՒՆԱՆԻՍԹԱՆ

Կիրիտ գաղբը ըգլեղընլն իլք վուդուքնտե միթալէա իտէճէք իւչ խուսուսվար իտի։

Գիրինճի, Օսմանլը իմբէրաթօրլուղունուն հուզուդու Շահանէսի։

Իքինճի, Եունան միլեթինին վաթանբէրվէրլիք մաթլուպաթը։

Իւչինճի, պալէատէքի խուսուսլարատան աշտրը գալմաեան, ինսանիէթլիք մէնֆաաթլարը։

Ֆէթին զաթլար ինտինտե, Օսմանլըլար եախօտ Եունանլըլար թարաֆընին զալէպէ իտէճէյի էհէմմիյէթ վերիլէճէք պիր մատտէ տէյիլ իտի։

Հէրսինտէն էվվել իգթիգալը օլան շէյ, Կիրիտ ճեզիրէսինի իարապէյեթտէն վեգայէ իթմէքլիք իտի։ Վե պու տա պաշգա պիր շեյ իլե հուսուլ կէլէմէյիպ, իլլա անճագ, եա տէվլէթի-ալիեէյի գանտըրարագ, ճեզիրէյի Եունանիսթանա թէլբ իթմիրմէլի, վե եախօտ Եունան հիւքիւմէթինի վե էհալիսինի սըգըշտըրըպ, անլէրի քեամիլէն պիթարաֆ տուրմագլըղա մէճպուր իթմէլի իտի։ Օլ վագրէթ մատտէ, եալընըզ Կիրիտին տատիլինտէ գալարագ, միւնազարա բէք չարուք սուրէթտէ պիթէր կիտեր իտի։

Պու իսթիլալ, Կիրիտլիլէրտէն զեեատե, Եունանըն վէ Ռուսիաբն իշե իտի։

Պու իսթիլալ, պիր եանըլմագլըղ նէթիճէսի իտի — այնի օլ եանըլմագլըղըն քի, շիմոի Ֆրանսա տէվլէթինի, սիլահ ալթընտա օլարագ պիր միլեօն իքի եիւզ պին ասքիր սագլամագլըղա մէճպուր իթմիշ տիր։

Պու եանըլմագլըգլար, 1866 մուհալէպէսինին ուզուն միւտտէթ տէվամ իտիպ իթմէյէճէյի հագգընտա իտի։

Ֆրանսա էօյլէ հիսապա օթուրմագտա իտի քի, պու մուհարէպէ, քէնտինին Ռէն էեալէթլէրինի զապթ իթմէյէ մուվաֆֆագյէթ պուլապիլմէսինէ գատար ուզանաճագտը։

Ռուսիա վէ Եունանիսթան տատխի, էօյլէ իսքեսթի օլմուշլար իտի քի, մէգքիւր մուհարէպէ, Օսմանլը իմբէրաթօրլուղունու ԾԷՎԷՐԵԼԷ պախթիեարլըղընա նայիլ օլաճագլարընա գատար տէվամ իտէճէքտի։ Իշթէ Կիրիտ իսթիլալատա, Օսմանլը իմբէրաթօրլուղունու պէտէնի ազալարընին բէյտերբէյ ԾԷՎԷ ԾԷՎԷՆԻՆ ՀՈՒՍՈՒԼԸ ՀՈՒՍՈՒԼ ՕԼՄԱՂԼԸՂԸ իշին իլք վուրուշ ալէամէթի օլաճագ իտի։

Ֆագաթ Բրաիտտա, Բրուսիա վէ Ավսթրիա տէվլէթլէրինին, Ալմանեա մատտէսինի սըրասընա գօյմալարը, պու տիպսիզ թասավվուրլարն քեաֆֆէսինի տատխի պօշա չըգարտը։

Օլ վագրէթ իյիտէն անլաշըլտը քի, Օսմանլը տէվլէթինին պագասը, էվրօբատա սուլհ հիւքմ իթմէքտէ օլտուղու հալտէ, էօյլէ ֆիթնէքեարլըգլար իլե եէրինտէն սարսըլաճագ շեյ տեյիլտիր։ Վէ էօյլէ պիր հալտէ, զօրպալարընին Կիրիտտէ ուզուն միւտտէթ, շիտտէթ իլգրէ մուհարէպէյէ տէվամ իթմէլէրի հէմպիհուտտէ վէ հէմտտէ բէք կիւճ պիր շեյ օլաճագընան, Կիրիտտէքի վաթանբէրվէրլիք իսթիլալը, պիր էշգբէա գավղասը հէյեթի քէսպ իթտի։

Ֆագաթ իսթիլալատա ճէնքճիլէրին ապ չօգ պիր շէճաաթ իպրաղ իթմէլերինտէն հուսուլ կէլէպիլէճէք օլան, էվրօբալըարընն հիւմնիւ թէվէճճիւհիւ էվրօտատխի, պու եօլատա պիր էշգբէա գավդասընա տէվամ իտիլմէքտէ, պիւսպիւթիւն մահվ օլաճագընտան, պունատա պաշգա պիր չարէ տիւշունիւլտիւ, եանի Կիրիտ էհալիսինի սոն տէրէճէ ֆէքլաքէթ իչինտե կէօսթէրբէք, Էվրօբանընն հիւմնիւ թէվէճճիւհիւնիւ եէնիտէն գազանմագ։

Պունուն իւզերինտէ Կիրիտ էհալիսինին Եունանիսթանա նադլ իտիլմէսի մէճատանա չըգտը։

Ռուսիա վէ Ավսթրիա սէֆինէլէրի իսթէբլեքլէ, վէ Ֆրանսըզ, Իթալիան վէ Ինկիլիզ սէֆինէլէրի տատխի ազրըսըզ լըգլա, պու Եունան ծեռնոտան խրատէթինէ կիրտիլէր։ . . .

Շիմոի մեգքիւր թէապիրին սէմէրէլէրի իշթէ մէյատանա չըգմըշ տբր։

Ճէզիրէ պիր չէօլ հէյեէթի քէսպ իթմիշ, վե Եունանիսթանա հիճրէթ իթմիշ օլան 30,000 նէֆէր սուչսուզ պիչարէլէր, աճլըգ վե սեֆալէթ սերէնճամտարը իլե եզիլմէքտէ տիրլեր։

Ինկիլիզլէրին կէօղիւ շիմոի աչըլմըշ, վե մէրգուման սէֆիլլեր իչին վրտիքլերի իեանէնին նէ իշե գուլանըլմագտա օլտուղուն ֆէհմ իթմիշ օլտուգլարընտան, շիմոի, Մ. Աքինընը, խայրխահանէ նիեէթ իլե թօրլանըլան իեանէնին, անճագ մէրգուման սէֆիլլերին իհթիեաճընա սարֆ իտիլէրէք, պու ագճէտէն պիր հապպէ տատխի, զօրպալարընն իհթիեաճընա գուլանըլմաեաճաղը իչին շախսէն թէէմինաթ կէօսթէրմէքտէ տիր։ Չիւնքի, շիմոի իֆբրաթ մէրթէպէտէ իւմիտվար օլանկար տատխի, իւմիտլէրինի քէոմիշ օլտուգլարը կիպի, մէգքիւր իսթիլալընն ուզանմասը, պիզիմ ածըմագտա օլտուղումուզ պիչարէլերին սէֆալէթինի ամթըրմագտան պաշգա պիր շեյ եարատամագ։

Ֆագաթ գօրգարըղ քի, Մ. Աքինընը Եունան վէ Եունան գօմիթէսի իւզերինէ հասըլ օլան ումումի էմնիյէթսիզլիյին էօնիւնիւ ալամատաճագ տբր։ Չիւնքի, Եունանըլար վէ Եունան գօմիթէլէրի պու իեանէլերի ֆէնա սուրէթտէ գուլանմըշ, վէ սեֆիլ ֆամիլեալար իչին կէօնտերիլմիշ օլան ունսրընը, մագսէտլէրինէ եէթիշէնէ գատար քէրէք օլմուշ օլտուգլարը, էհալի ինտինտե թէվաթուր պուլմուշ տուր։

Իմտի, Կիրիտ պիչարէկեանընա իմտատա իթմէմիպ կիւճ շեյ տիր։ տիկէր թարաֆտան տատխի կէրէք պիզգաթ Եունանիսթան, վէ կէրէք էվրօբատա պուլունան Եունանըլար, 50 000 նէֆէր պիչարէկեանը պէսլէմէյէ միւգթէտիր օլամատաճագլարընտան, արթըգ մէրգուման պիչարէկեանէն հէր հալտէ, քէնտի պօշանմըշ օլան վաթանլարընա վէ թիմարսըզ գալմըշ օլան չեֆթիլիքլէրինէ տէօնմէլերի իճապը հալտէն պուլունմագտա տբր։

Վագա իշտիրիզ քի, մէրգուման պիչարէկեանտէն 500 քիշի պիլէ, քէնտի վաթանլարընա տէօնմէք իսթէմէմէքտէ իմիշլեր։ Աթինատան օգոստոս 31 թաղիալը, պիր էշգբէա գավդասը հէյեթի քէսպ իթտի։

Ֆագաթ իսթի

Գուրիէտէն ալարագ պէր վէճհի աթի պէհան իսէրիզ։

«Էմնիհէթէ չահան պիր հէրատէն իշիթարկիմի նէգարէն, տէր մուխպիրիմիզ։ Պուլղարիսթանտա ուսմումի պիր իսթիլալ չըգարմամաք իշին բէք չօղ դայրէթ օլունմագտա տըր։ Մէմլէքէթէյնտէ վագը Եունան, Թուրք վէ Պուլղար գօմիթէլերի։ Մէգքիր Նիյէթլէ չու աթիտէքի խուսուսլարա գարար վէրմիշլէր տիր։

Կէրէք Եունան վէ կէրէք սայիր էճնէպի սէֆինէլերի իլէ, Թունա վիլայէթինէ խայլիճէ սէյմէ, ճին ազբլը վէ ճէսուբ ատամլար կէտիրթմէք։

Ուսումի վէ թէսիրլի պիր թէշէպպիւսաթի իթմէք իշին։ Պուլղար թուէսասար վէ Բուս մէմուրլարը իլէ միւքեալէմէ իթմէքիյի մէրգումանէ իհալէ իլէմէք։

Պահալիի թարիք իթմէք վէ Պուլղարիսթանը ուսմանէ իսթիհլալա թէշէբբիւզ իլէմէք իշին։ քեանֆիֆէյի թէսապիրէ թէշէպպիւս իթմէքինի եէնէք ամալա էմր ու թէնպիհ իլէմէք։

Մէրգումանի ատամլար, էլլէրինտէ էճնէպի եօլ թէգքէրէլէրի պուլունուղու հաղրէ, հիւանիւ վագարը եէրինտէ թիճճարլար, սէյհան, չիֆթճի վէ պիր եէր ատրանաղ իւզրէ օլան խրամէթքեարլարամախասուս ֆիւթուրսուզ պիր հէյեթ իլէ այրը այրը հուտուտու կէչէճէքլէր տիր։ Պուտէրէճէ քէմալի տիգգաթլա իթթիխաղ օլունմագ խսթէնիլէն իշ պու կիւնակիւն իհթիրազլար սահէսինտէ, գօմիթէնին էֆքեար ու նիյէթլէրինի իճրա խատնլէրին, սուհուլէթլէ Պուլղարիսթանա կիրճէճէքլէրի, վէ օրատա սէրպէսթճէ տօլաշապիլճէճէքլէրի իւմիտ օլունմադտա տըր։ Պէնիմ մէմուրիմճէ, մէգքիր բլանլար գաթան մուվաֆֆագբէթ պուլամաճաճագլար։ լաքին, էկէրչի, Օսմանը հիւքիւմէթլէրի, բասբօրթլարը մուսաեէնէ իթտիքլէրինտէ, քէմալի տիգգաթ իյլէմէզէր, վէ էկէրչի Սապրի բաշա հազրէթլէրի, մէմալիքտէն կէչթ ու կիւզար խտէն վէ իյիտէն իյի թանրլմշ օլան էճնէպի խաֆի մէմուրլարընը, պիրա մէրհամէթ նէֆի իթմէղ իսէ, մէգքիր նիյէթին մուվաֆֆագբյէթ պուլմասը պաղը մնրթէպ իհթիմալտէն ատտ օլունտա սէդա տըր։

Պու էմնատէ, Պուճաղ էհալիթինին Պուղտան գրթասընին եազընլարընտա վէ այնի էհալիթին Բուսիա գրթասընտա խայլիճէ սիլահ վէ միւհիմմաթ թէրաքիւմ իթտիրիլմիշ տիր։ Մէգքիր սիլահ վէ միւհիմմաթ, իլէրուտէ զուհուրա կէլճէք Պուլղար իսթիլալընա մախսուս տըրլար, Ուլահ-Պուղտան պէյի բրէնս Շարը հիւքիւմէթի թարաֆընտան գօմիթէլէրին մանօվրալարընա գարշը թութուլան թարիգ վէ թէտպիրլէր, մէգքիր սիլահլարին Պուլղարիսթանա նագլ օլունմասը իշին, Ուլահ Պուղտան մէմալիքինտէն աշիքեար սուրէթտէ կէչիրիլմէսինէ միւսաատ իթմէտիրլէրինտէն, ֆէսատարիշլէր պու պաղտէ միճէրրէտ մուվաֆֆագբյէթ պուլաճագ պիր թարիգ տիւշինմիշլէր տիր։

Շէօյլէ քի, Բուս հիւքիւմէթլերի, քէօյլերին Պուլղար պաշլարը թարաֆընտան իմզալանմըշ սատէճ պիր պիլեթլէ, գօմիթէլէր մէմուրինին հէր կիւն հուտուտու կէչիպ, Բուս թօբրաղընա կիրմէլերինտէ վէ կէչիպ տէօնմէլերինտէ մուսաատ իտէեօրլար։ Պունուն նէ նիյէթէ մէպնի օլտու՝ պէհանընա հաճէթ եօղ տուր։ Պու կէչթ ու կիւզար խուսուսունուն մէնինտէ տայիր մէմլէքէթէյնի հիւքիւմէթի թարաֆընտան իճրա օլունան քէմալի տիգգաթ վէ ուհանրվլըգլար պոշա չըգմագտա տըր։ Պուճաղ էհալիթինին Պուղտան գրթասընտա խայլիճէ Պուլղար վէ Բում մէմուրլար պուլունմագտա տըր քի, Թիւրքիանին էն զըղզան տիւշմէնլերի օլուպ, վէ իշլերինտէն էքսերիսի գօմիթէլէր թարաֆընտան իսի իւճրէթ ալմագտա տըրլար։

Օրաճա ուսումա այտտ օլան մէգքիր թէշէպպիւսաթա բէք չօղ հարբտ իսէնլէր պուլունտուղունտան, թասլիմը իլէ Ուլահ Պուղտան հիւքիւմէթինին իթթիխաղ էյլեարկի թէատիր ու տիգգաթը դօլայրագլա պոշա չըգաճագ տըր . . . »։

Պու պաղտէ Լէհանթա տախի օգունան պիր պէնտի խիլաստա խսէրիզ։

Պուլղարիսթանտան, Պէլկրատտա թասլ օլունան վէ Էսքիլաբը նամ զաղէթանտա կէլէն խաբերլէր, մէգքիր էհալիթի էյան բանմասրգլրդ իշինտէ կէօսթէրիրլէր։ Մէգքիր Սրբոյ զաղէթասընին պէնդաթ սահիֆիկինէ չիւրհէ իթմէքտէ օլտուղու իշ պու խաբերլէրէ կէօրէ, Պալգանլարտա պիր հիւքիւմէթի մուվաղգաթէ վար իսի, վէ կէչէնլերտէ իբի էվրագ նէշր իթմիշ իսի, պիրիսի, խթամպօլ սէֆիրլերինէ խիթապէն պիր պէհանամէ օլուպ, Պուլղարլարը Թունանդան սօլ թարաֆը իւզերինէ հիւճում իյլէմիշ օլմալարը սէպէպլերինի աչմիշ տըր, վէ պաղը զաղէթալարտա տախի նէշր օլունմուշ տուր։ Մէգքիր Սրբոյ զաղէթասընդան մուխպիրի, Պուլղարլարը թէշէքքիլերի պէհանընա վէ նէ իլէ խօշնուտ օլապիլէճէքլերինէ տայիր Պուգրէշտ իմզասրզ պիր բիանալէ նէշր ու իլան օլունմուշ օլտուղունու պիլմիրէրէք մէքթուպունա խիթամ վէրմիշ տիր։

Խրտիվ Մըսրը հազրէթլերի պուկիւն Իսկէնտէրիյէ ճանիպլինէ ազեմէթ իյլէմէքտէ տիր։ Միւշարիլէյհ հազրէթլերինին հարէմինի վէ մահէթինի կէօնթիւրմէք իշին կէչէն կիւն ճ-ֆ-ուէ վէ Մէհմէտ Ալի նաման վարօրլար Ցէր-սէասէրէ կէլմիշլէր տիր։

— Գալաթա կիւմրիւկ տիրէքթօրունուն պիրատէրի Բօրթուգալիան Արթին էֆէնտինին վէֆաթը մանթէսսիֆ լշեսիրմիշ տիր։ Միւթէվէֆֆա հէնիւզ 22 եաշընտա պիր տէլիգանլը իսի։

— Լսիրնէ տէմիր եօլունուն ինշասը միւնասէպէթի իլէ, Ամիթթ ֆանօզասքի էմլաք սահիպլէրի վէ գումբանեա պէյնին, տէ պազը միւնազասա բէյասա օրմուշ տուր։ Չէօյլէ քի, պունանան պիր գաչ սէնէ ագտէմ հիւքիւմէթ թարաֆընտան օրալարընը պաղ, թարլա, վէ պօսթանլարընին նէ տէյերի վար իսէ պիլմիրիմէսի, չօրպաճրլարանան թալէպ օլունմուշ օրուպ, վէ պունլար իսէ, տէյերինտէն եիւզտէ պիր մբգտար վերիլի ալնաճագ տըր գանը իլէ, թարլա վէ սայիրէնին ֆիսթիլարընը միւմքին մերթեպէ ազ կէօսթերմիշլէր իսի։ պու տէֆթեր Պապը-ալեատ հրֆզ օլունմուշ, վէ չիմոի օրալարասա գումբանեատա լազըմ օլուպ ալնաճագ արագինին պէտելի օլֆիսթիլար մուճիպնճէ վերիլմէք իսթէնիլտիկինտէն, միւլք սահիպլէրի թէնիսիկինտէն պաշլամըշլար իսէտ, պիր ճիհէթլէ հագսըզ օլուպ, գուրտուգլաբը տուզաղա քէնտիլէր տիւշմիւշլէր տիր ըը տուզաղա քէնտիլէր տիւշմիւշլէր տիր ըը տէնիրսէ ճայիզ իսէտ, հիւքիւմէթի ս

— Իսկենտերիեէ տէն Թարափքմբզա եւ զբարարնա կէօրէ, Հասունեան էֆէնտ. տի հաղրէթլերի օգոստոս 28 տէ նէմճէ վարօրու յա տապահլտերն մահէլլի մէղ զարբա վասրլ օլմուշ, տրայ իլէ գտրաեա չոգարրմիշ, վէ Զրպանան Պեարոս աղա. նին խանէսինտէ միւսաֆիր օլմուշ տուր.

Մի չարիէյէ հաղրէթլերի եէվմի մէզարատէ սահմ սէքիզ բատաէլերին. տահիրէյէ նազրրը ճէրիճ բաշա հաղ. ըէթլերինէ վէ գէվամը սա իրէյէ վիգե. թարար վէրմիշ տիր.

Օհանան Մըսրա կիտէճէք, վէ պա. տահ, ո՞պէլլի Լիպանա կէչէճէք իսիշ. Ֆագրէթ սոնրատան իշխիրտիկինտէ կէօր. ըէ, ճէպկէրէ կէչմէզտէն էվվել Գուտսու շէրիֆէ տահի պիր զենարէթ իտէճէք լմիշ.

— Փրկիչ պօրճունուն, պիր թարիգ ու թէատրի տիւշիւնէրէք թէսվիեէ. սինէ հիմէթ իթմէսի իշեն թէշքիլ վէ տաՀԷթ օլունան գօմիսիոն, տիւնքի կիւն բաթրիքխանէյէ թէճէմմիւ իթմիշ, վէ կէրչի գեր. Ներսէս արբաբան միլլէթ. ճէ սայիր իշի օլաս գու իշեն կէլէմէմիշ, Բարունակ պէյ զաթէն բէյնի պիգէ թէսլիմ իթմիշ, վէ Ասատա էֆէնտի տահի Փրկիչեն Գալաթատաքի արաստ իշեն թուրա տահթեն ալմագ վէ իեանէ թօշլամագ ինիէթի խայրիէսիյէ խաս. քէօյէ ղիտէճէկի էօզրիւնիւ զաթէն պէ. եան իթմիշ վէ բէյնի վերմիշ օլտու. գունտան, տիւնքի կիւն անճագ տէօրթ նէֆէր ազա, եանի Սերեան Սահակ է. ֆէնտի.

Օհանեան Յակոբ էֆէնտի.

Զարգարեան Գէորգ էֆէնտի.

Փանոսեան Թ. Կարապետ հաղրը պու. լունմուշչար իսէտ, էքսէրիյէթ տի. մէք օլտու գունտան, Սրբազան հայր հաղրէթլերի հուզուրունտա մէզքիւր մնատէ իւ գէրինէ խայլիճէ գօնու շմա. լար, վէ մէրկէզին շու զայլէտէն տահի գուրմու լոպիրէճէկի զբիրնտա պիւյիւք զայրէթ վէ իւմիտ կէօսթէրմիշ ինտա, պատէզին շարշրատ պիր մահէլլի միւնասիպտէ թօրանմագ իւզրէ, վէ քէ. մալի մէհմուտիյէթլէ տաղրըմշչար տր.

Ումարըզ քի թուրթուրմագ թարի. գին մաղսաթտարը պու չարչէմպէհ կիւնիւ բաթրիքխանէ մէճլիսինէ թագ. տիմ իսէպլէճէքլէր տիր.

Պու գօմիսիօնուն, էհալինին մէմա. լինտէն զեհատ միլլէթէ պիւյիւք պիր խրատէթ իսէճէկի էմէլ էզէպտէն իսէ. տէ, շեմնիքի հալ պունտան զեհատ պիր շէյ սէօյլէմէյիշ.

— Պալեան Անտոնիկ աղանին Գա. լաթա թաղ. խորհուրդունտան իլմու խատէր ալմատը մատտէսի հագգընտա պիր միւթէպէր զամ թարաֆընտան պիր պահս տէրճ օլունմագ իւզրէ թարաֆը. մրզա կէօնտէրիմիշ իսէտ, եէրիմիզ միւսատատ իթմէտիկինտէն, բազար իր. թէսինէ թէրք իթմիշիզ տիր.

— Իշիտիլիշէ նէզարէն պու ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Քէօսէեան վէ Աշճեան վարդապետլեր իլէ պէրապէր, Մըսը. լբեան Անտոն պէյ վէ Աղտալ օղլու Յոհաննէս էֆէնտի Պասը-Զապթիյէյէ կիտէրէք, մալ իւմ օլան Բարանթինա հէքիմի Կարապետ աղանին տավասրնը Հասունեան հաղրէթլերի վէքիլի Ազարեան գերապայծառա հավալէ օլունմասրնը իլթիմաս իթմիշլէր, վէ իլթի. մասլարը գապուլէ շատան կէօրիւնիւպ, մէզքիւր տավա Հասունեան վէքիլինէ հավալէ օլունմուշ իսէտ, էլան պու կիւ. նէ գատար չաղրըլմամըշ տր.

Տավաճրն հաքիմ իսէ, եարտրմ ճրն Ալլահ օլսուն, մէսէլի մէշհուր ֆէհվա. սընճա, Կարապետ աղանին իչինէ տա. հի Ալլահ տուա իթմէքտէն պաշգա պիր տէրման պուլունապիլէճէք մի՞ տճէ. պա, պուրասը շիմտիլիք շիւրհէլիճէ տիր.

— . . . Խմբագիր.

Տերութենական բարձրագոյն հրամա. նով ազգային եւ միանգամ կառավարական ամենակարեւոր գործի համար, հարկ դրուեցաւ մեր վրայ անպատճառ մի. քանի ամսուոյ համար բացակայ լինիլ Ն. Պոլսէն. ուստի ի հարկէ ստիպուած վեր. ջին վեցամեայ ամսագրերը Ծիլն Ա. բարայրու մեր վերադարձին հրատարակելու պարտաւորեցանք. Յոյս մեծ ունիմ որ մեր մօտակայ եւ հեռակայ բաժանորդ. ները ներողամիտ կը լինին նորէն մեր ստիպովի դադարեցնելուն, մի միայն ժա. մանակի համար, մեր հրատարակութիւ. նը, մտածելով որ անոր խմբագիրը գրա. կանական ծառայութեան փոխարէն գործ. նական ծառայութիւն է մատուցանելու թէ իր տէրութեանը եւ թէ իր ազգին.

Արդէն Ծիլն Ա. բարայրու չորս ամսուոյ ամսագրերը իրենց տիրոջը ձեռները հա. սած են. կը մնային երկու թիւերը, Մայիս եւ Յունիս, ատոնք էլ այս օրերս իրենց տիրոջը ձեռներին կը հասցուին անպատճառ.

Մնամ ձեզ միշտ յաջողութիւն մաղթող

Օրթա-գիւղ 1868 սեպ. 2.

Մաքիս Աղաբէկեան.

ՍԱՄԱԹԻԱ ՎԵՐԱՆԵԼԵՐԻ ԹԷՍՎԻՃԷՍԻ

Կէչէնլերատ Սամաթիա Թաղական խորհուրդունուն իսթիֆասը իլէ, թատն ժողով թարաֆընտան, քու էարկու. թիւն իլէ պիր եէնի խորհուրդ թէշքի. լինին գարար վերիլմիշ օլտուղունու պիլ. տիրմիշ իսիք, հալ պու քի Ս. Պատրի. արք հայր, մէզքիւր դարարրն իճրասը. նա տայիր իճագ իտէն էմրնամէյի շեմ. տիյէ տէկին եօրամամըշ օլտուղուն. տան, Սամաթիա քիլիսէսի, մէքթէպի, եիւզ իւսթիւնէ դալմըշ տրը, վէ ալէլ խուսուս պու արատա արատար թէս. վիյէսի մէսէլէսինճէ ահալի հէման միլ. լէթճէ պիր մուավէնէթ պուլմագ իշեն, մէզքիւր սէմթտէ բէամէն քիմսէյի պու. լամամագտա օլտուղունտան, պագը էնթէ. բէանարար մէյտան պուլուպ շունա պու. նա գանուն էօրէթմէյէ չըգըտրգուան մատտա, միւհէնտիս էֆէնտինին տա. խի եանընտան այրրըմայարագ, բէնտա. լէրինի պիրեր բէամի հիւքիւմէթ մէմա. բինի տէյու գէվալը էհալիյէ եութ. տուրմագտա օլուպ, վէ էյլէնտիքլէրի քահվէլէր իսէ, պիրէր էպնիյէ մէրքէզ հեյեէթի քէսպ իթմիշ տիր.

Իշպու ատա թէսվիյէսի մատտէսի. նին ահալիճէ օլան բարչատը պէօյլէ բէ. սիմանտէ վէ սէֆիլ օլտուղու հալտէ, սէմթտէ միլլէթ արատարրընրն թէսվի. յէսի տահի պունտան իյի պիր հալտէ սէյիլ տիր, չէօյլէ քի, քիլիսէ եան. մագտան էվվել իւշ եանընտա պիրէր սօգագ օլուպ, վէ տուվարրարնա պի. թիշնք հիշ պիր էվ պուլունմատրը հալ. տէ, շեմտի իսէ քիլիսէնին մէյտանա գարշը օլան եիւգեանին Աղա համամ եօգուշու թէամիյէ օլունան թարաֆրն պիր քէօշէսինէ կէթիրիպ սէքիզ օն էվ պիթիշտիրիլմիշ, վէ պու մատտէ իսէ, նի. զամա մուզայիր օլտուղու աշքեար ի. քէն, բէամէն տավա իտէճէք պիր հէյ. եէթ պուլունմատրղունտան, սատէճէ պէյն էլ էհայի իշթիքնա օլունուպ կէ. չեմէքտէ տիր.

Հէլէ չէրկէլէր սէօքիւմէսի մատտէ. սինէ կէլինճէ, պիր եանտան եանկրն ա. իւլկէրլէրի սէֆիլ վէ ֆագրը ֆամիլ. եարարը տրշարը ամթրպ չէրկէլէրի սէօք. մէքտէ լքէն, տիկէր եանտան չօրուգ չօճուգ սօգագլար օրթասընտա սիւրիւն. մէքտէ, վէ հէմճինար պուլունան Օս. մանը էվլէրի իսէ, կեավուրուն Միւս. լիման էվլնտէ օրթուրմասը տինիմիզէ տօղունուր տիյէրէք, պօշ պուլունան էվ. լէրինէ քիմսէյի դապուլ իթմէմէքտէ տիրլէր.

Իշեթտիկիմիզէ նէզարէն, բէնշէմ. պիհ կիւնիւ էհալիէն 100/150 գատար քէսան Բաթրիքխանէյէ կիտիպ իֆատէ. մի հալ իթմիշլեր իսէտ, եարընրզ չէր. կէլէրին սէօքիւմէսինէ տայիր Պապը ալեյէ թագրիր եազըլըպ, տիկէր մատ. տէլէր, չարշէմպիհ կիւնինէ թէէխիր օլունմուշ տուր.

Պիզէ գալսա պիզ տէրիզ քի, մեզ. քիւր հարիք խարթասը էսկի վէ եէնի հալի իլէ իրան օլմատրգճա, վէ հէր քէս քէնտի գօմշուսունուն սապրգ նէրէտէ օլուպ շեմոր նէրէյէ տիւշտիկիւնիւ ա. շեքեար կէօրմէտիքճէ, հիւքիւմէթի սէ. նիյէ իհթիմալէն պուլունան հիյլէլէ. րին էօնիւնիւ կիւճճէ ալապիէճէք տիր. ղերա շեմտիրէն մէզքիւր հիյլէլերին սէսլերի իշեմիկմէքտէ, վէ հէր քէս հագ. գը իլէ օլան թէսվիյէտէն տահի շեր. հէ իշլէմէքտէ տիր, վէ էկէր իշեթտի. կիմիզտէ պիր եանրշլրգ եօգ իսէ, եիւզ. տէ 25 արշին գատար արատարտան սօ. գապա կիթմէք իւզրէ թէնգել օլունա. ճագ իքէն, պազըարրընտան եիւզտէ 30 վէ պազըարրընտան եիւզտէ գրրգտան գիեատէ ալընմագտա իմիշ.

Թաղական խորհուրդ ինթիխապը մատտէսի իսէ, շեմտիրլիք էօյլէ ուզուն եօլա միւրաճաաթ օլունմայարագ, բաթ. րիքխանէ թարաֆընտան պիր մէմուր իրսալ իլէ, խանէ սահիպլէրինի պիր ու. մումի գրլրգը մէճլիսէ տավէթ իտիլեպ հէման օրատա 6/7 ազատէն միւրէթ. թէպ պիր Թաղական խորհուրդ ինթի. խապ իթտիրիլսէ, հէմ սուհուլէթլի, հէմ չաբուք, վէ հէմտէ, շիւնքի ինթի. խապ օլունաճագ մէճլիսին էնպիյիք ի. շի, արատար թէսվիյէսի մատտէսի տիր, խանէ սահիպլէրինին էնիյէթի ճէլրգ օլունմուշ օլուր.

Օ.

Բու խելքդ չհասնիր դուն լուռ կեցիր.

Բ.

Նախապաշարումը կը տեսնենք շատե. րուն քով, որ երբ խնդիր մը իրեն առջեւ դրուի, իմ խելքս չհասնիր, ես կարծիք չունիմ, ատի դէնքը մտածելու են կրսէ, եւ երբէք չմտածէր այդ խնդրոյն վրայ.

Սատդ է որ ամեն մարդ իր խորհուրդը չրկրնար անմիջապէս ընդհանրացնել, եւ խնդրոյն բոլոր չրջանակը իր մտքին առջեւ բերել. բայց սա ալ սատդ է որ՝ ամեն մարդ երբ խնդիր մը (բայց 'ի գիտութեան վերա. բերեալ դասական խնդիրներէն) կը լսէ, կը. նայ ատիճանաւ մը դատողութիւն ընել, աղէկ կամ վնասակար բլլալը վճռել. ուստի, մարդ մը քանի որ եթէ խելաքար ալ եղած բլլայ, ունի դատողութիւն մը, պէտք է որ այդ դատողութիւնով իր վճիռը դուրս տայ, թող բլլայ այլանդակ, թող բլլայ տարօրի. նակ, թող բլլայ սխալ, ինչ կուզէ բլլայ. Եթէ մարդ է եւ ունի տկար կամ զօրաւոր աչք մը՝ եւ կը գործածէ, եթէ ունի կաղ կամ ողջ ոտք մը եւ կը քալէ, եթէ ունի խուլ կամ առողջ ականջ մը եւ կը լսէ, եթէ ունի յատակ կամ թոթով լեզու մը եւ կը. խօսի՝ պէտք է դատէ նաեւ մտքին կարո. ղութեան չափովը, եթէ խուլ ականջ մը, տկար աչք մը, թոթով լեզու մ'ունենալ բնականապէս ամօթ չէ՝ ամօթ չէ ունենալ նաեւ տկար միտք մը բնականապէս. եւ ե. թէ մէկը կրնայ իր անհատական պէտքերը իր տկար մտքովը, տկար աչքովը, եւ տը. կար լեզուովը հոգալ եւ անոնցմով ինքն ալ իր անձին տէրը համարուիլ, ի՞նչ իրա. ւունք կայ որ՝ այդ անձը իր ընդհանրական պէտքերուն համար իր ունեցած դատողու. թիւնը բանտարկէ ու խեղդէ. Եթէ դատո. ղութիւն մը գուրս տրուելու համար ատիճան մը պէտք է՝ ո՞րն է այդ ատիճանը, ո՞վ է ատի որոշողը, ո՞վ իրաւունք ունի մարդկային անհատական միտքն արգիլելու.

Բայց այս նախապաշարումը ինքնին գո. յացած չէ, այլ հասարակաց կարծիքէն վախ. ցողներուն հնարած խօսքն է որ՝ կրսեն «քու խելքդ չհասնիր, դուն լուռ կեցիր». ատանկներուն ըսելու է որ՝ եթէ անոր խելք. քեզմէ պակաս հասնելուն համար անոր լուռ կենալը պէտք է, դուն ալ քեզմէ էվել խելքը հասնողներուն քով լուռ կենալու ես, եւ ատանկով կերթանք մինչեւ մէկ մարդու մը, որու առջեւ ալ ամենքնիս ալ ծունր չոքենք եւ երկրպագութիւն ընենք.

Երբ կը վերնայ ընդհանրապէս «Բէլէտ չէհասնէր դուն լուռ կեցիր» ըսուած ըս. կրզրուելը կամ սովորութիւնը, այն ատեն հասարակաց կարծիքը իր հիմը այնչափ խո. րը կը դնէ՝ որ ամենուին տապալելու վախ չի մնար.

Կրսեն թէ՝ եթէ ամեն մարդ ազատ ըլ. լայ իր դատողութիւնը յայտնելու, գործին վերջը ո՞ւր կերթայ, ան ի՞նչ խառնաշփո. թութիւն կըլլայ, վերջապէս կարգ կանոն կեզծանի, արժողը չարժողը խօսքի տէր կըլ. լայ եւայլն.

Բայց ո՞վ է այս ըսողը, ո՞վ գինքը տէր կարգէր է աշխարհի, եւ ուրկի՞ց է առեր մարդկային դատողութեան տիրելու իրա. ւունքը.

Ենթադրելով որ՝ այդ ըսողին դատողու. թիւնն ալ ատանկ է, եւ այդ է գուրս տու. ածը, բայց ինչպէս որ ազատութիւնը՝ ազա. տութեան գոյութիւնը ծախելու ազատ չէ, նոյնպէս նաեւ դատողութիւնը՝ դատողու. թեան գոյութիւնը դատելու կարող չէ, եւ դատողութիւնը, կրնայ ամեն բանի վճիռ տալ, բայց ոչ դատողական զօրութեան ամ. բողջութեանը վրայ.

Եթէ մէկը մարդ է ֆիզիքապէս, նոյն ատիճանաւ նաեւ մարդ է բարոյապէս, ե. թէ կաղ մը քալելէ արգիլելու զօրութիւնը մէկը չունի իր վրայ՝ նոյնպէս նաեւ լեգ. ուին խօսելու ազատութիւնը արգիլելու զօրութիւնը եւ ոչ մէկը կրնայ ունենալ իր վրայ, (ուրիշին չվնասելու պայմանը մտա. քէ չենանենք) եւ եթէ լեզուն իրրեւ գոր. ծիք դատողութեան՝ խօսելէ արգիլելու զօ. րութիւնը բնականապէս եւ ոչ մէկը ունի, ուրեմն դատողութիւն մը արգիլել բնու. թեան պարգեւներուն տիրել ըսել կըլլայ.

Ուրեմն բնութիւնը ինչպէս որ՝ դատելու եւ խօսելու արտօնութիւնը տուած է, դա. տենք ու խօսինք, իսկ այն ձայնին դէմ թէ՝ «քու խելքդ չի հասնիր, լուռ կեցիր,» ը. սենք որ՝ դուն մարդկութեան հրէշն ես, դուն ինքզինքդ մարդկութեան ատուածը ենթադրողն ես, դուն նոյն իսկ քու դա. տելու եւ խօսելու արտօնութիւնդ ուրիշին ծախողներէն ես, վերջապէս դուն անբան չստեղծուելուդ վրայ ստրջացողներէն ես, եւ ասանկ ըսելով չարունակենք մեր դա. տողութիւնը. թող բլլայ տկար, թող բլլայ ծուռ, թող բլլայ անտեղի, ինչ կուզէ բլ. լայ, բաւական է որ՝ դատողն ինքը հա. մոզուած բլլայ իր վճիռին. Այս սկզբունք. քով չարունակենիս անպատճառ հասարա. կաց կարծիք բուսած զօրութիւնը կրսէ, չվնասինք մանաւոր պարագաներէն, քան. զի վատահ բլլալու ենք որ մեզ վնասեցնե. լով մեր զօրութիւնը կոտրելու համար՝ մեր դէմ տարօրինակ դէպքեր կը հանեն, եւ ամենայն պարզութեամբ կատարուելիք խն. դիրները այնքան կը կնճռոտեն որ՝ իրաւունք ունենան դէմիններուն ըսելու «դուն մի խօսիր, քու խելքդ չի հասնիր», եւ եթէ դառնան իրեն ըսես որ՝ եթէ քու խելքդ կը հասներ, ի՞նչու այսքան դժուարութիւն. ներ դիզեցիր դէմդ, դարձեալ կրսէ «քու խելքդ անոր ալ չհասնիր, լուռ կեցիր,» վերջապէս որ կողմ դառնաս վճիռը լուռ կենալդ է, կուզէ խելքդ հասած բլլայ, կուզէ հասած չբլլայ. Բայց ասոր դէմ ըսե. լու ենք «մեք պիտի խօսինք որչափ որ խելքերնիս կը հասնի, ուստի դուն կամ խո. սելով եւ խօսեցնելով մեզ համոզէ եւ կամ վար իջիր նստած աթոռէդ, քանզի այդ ա. թոռը մերն է, քու կդ չէ».

Եթէ չարունակենք ատեն մ' այսպէս հարկաւ օր մ' ալ այս մեզ լռեցնող խօսքը կը վերնայ, ամեն մարդ կը խօսի ամեն մարդ կը վիճի, դատողութիւնները կը սրին, ճըշ. մարտութիւնները կը հասատտուին, եւ վեր. ջապէս այսօր ատուդիս ճշմարտութիւն կար. ծած սկզբունքներնիս վաղը կամ կը հերքուի կամ կը հաստատուի, եւ մեք ալ կուզե. նենանք հասարակաց կարծիք մը՝ որ տիրէ իշխող մարմնոյն վրայ.

Այսօրուան հասարակաց կարծիք բուսած բանը չիկային հետ գուցէ հաւասար է, եւ զօրութիւն չունի այնչափ՝ որչափ որ կը պահանջուի, ասոր ալ պատճառն ուրիշ բան չէ, բայց եթէ Ազգային եւ քաղաքական խնդիրները մասմ'անձանց ձեռքը խաղալիք եղած, ասոնց հաճոյքը գոհացնելու կը ծա. ռայեն, անգին նաւավարը, ձիավարը, կա. ռավարը, թեռնակիրը, եւ մանաւանդ էս. նաֆ կոչուած այն բազմամարդ խումբը՝ «ձեր խելքը չհասնիր» բառերով լուութեան դա. դասարտուած են, մինչդեռ Եւրոպայի մէջ ամեն կարգի անձինք կը կարդան կը խօսին,

կը վիճին եւ կարծիք ու կամք կը յայտնեն։

Բաղդատական արժանաւորութիւնք չենք կրնար ուրանալ, բայց այս արժանաւորութիւնն ալ հասարակաց կարծիքէն առնելու է իր տիրոյմը եւ ո՛չ հասարակաց լռութենէն։

Ուստի եթէ կուզենք որ՝ օրէնքն ուժ ունենայ, եւ ժողովուրդները իրենց պարտաւորութենէ չիշեղին, որչափ կարելի է ժողովուրդը կարծիք արտայայտելէ չարգիլենք, ասանկով քիչ մ՚ատեն անտեղի կարծիքներ կըլլանք, բայց վերջը կուղղուին։

Այս գործը պաշտօնական ձայները չեն կրնար ընել եւ անոնք միշտ ժողովրդական ցոյցերը վհատեցնել կուզեն ինչպէս որ վերը ըսինք, այլ այս գործը մասնաւոր մասնաւոր ամեն մէկ անհատին իր գործն է, բաւական է որ՝ ամեն մարդ «ես ալ Հայ եմ, եւ ունիմ իմ դատողութիւնս եւ Ազգային խնդրոց վրայ իմ տիրական իրաւունքս» ըսելով զինքը լռութեան դատապարտող լեզուն իրմէ դուրս ձգէ։ Այն ատեն այդ լռութեան դատապարտող լեզուները թէպէտ իբրեւ փոքր ժամանակ մը կը քաշուին գործէն, եւ ասով որպէս թէ կը պատժեն ժողովուրդը՝ բայց այդ ձեւերնին խաբէական է, չեն քաշուիր գործին դլխէն, այլ դաղտուկ կը գործեն։ Դուն շարունակէ քու խորհելու դատելու եւ խօսելու իրաւունքդ, եւ այն քեզի պատժելու ուղղող բռնաւորը ասանկով դուն պատժէ, մէկ մ՚ալ քեզ չի կրնար դիւրաւ խաբել, վրադ բռնանալ եւ իրաւունքդ կողոպտել։ Անոնք քեզի տղայ ես մի խօսիր կըսեն, դուն այո՛ տղայ եմ, բայց բնութիւնը ըստ որում խօսելու գործիք տուեր է ինձ, կը խօսիմ ըսէ, անոնք «դուն աղքատ ես դուն քու ապրուստդ նայէ կըսեն, դուն այո՛ աղքատ եմ, բայց իմ ապրուստս մտածելու եւ իմ ազգային խնդիրս խորհելու ժամանակն որոշողը ես եմ, ըսէ եւ շարունակէ խօսիլդ, անոնք «դուն տգէտ ես մի խօսիր» կըսեն, դուն «որչափ որ ես քեզմէ տգէտ եմ այնչափ ալ դուն ուրիշէն տգէտ ես։ ուստի ինչ իրաւամբ որ դուն կը խօսիս քեզմէ գիտունին առջեւ, նոյն իրաւամբ ես ալ կը խօսիմ քեզի դէմ» ըսէ։

Անոնք քեզ ինչ կրլլա՞յ խօսելէն կըսեն, դուն եթէ խօսելէն բան մը չըլլար թող որ խօսիմ ըսէ եւ խօսէ։ վերջապէս ինչ որ իրաւունքդ ըլլալ կը կարծես գործադրէ, ժողովրէն վռնտել կուզեն քեզ, մ՚երներ մինչեւ որ՝ օրէնքը չի հրամայէ։

Բայց ասոր ծայրը ո՞ւր կերթայ

0։

ՄԻՑԹԱՀԻ

Գրաբար հարց-ֆէ էրմենէյ-ֆէ լէսանէ Օսմանէ։

Հէր նէ մէզհէպ, միլլէթ վէ իսմէ պուլունսադ, քեաֆիֆէյիզ պիրտէն միւսավթ իւզրէ ինան օլտուղումուզ վէ ինանմի յէթ իքթիզալարընա կէլլինճէ հէրիմիզ պիրտէն թասպիհ այնի հալտէ պուլունտուղումուզ ինքեար օլունմազ։

Մէմալիքիմիզ սաքինլէրի, վադաս ճինսի յէթ, լիսան, վէ մէզհէպ ֆարդլարը իլէ, պիրիպիրիմիզտէն էրէյի ուզադ իսէքտէ, ինսանիւէթի իգթիզալարընա, քեաֆիֆէյի ինսանլար իլէ, թասպիհ պիր պաղտա պուլունտուղումուզտան ֆազլա օլարադ, կէրէք բոլթիգաճա վէ կէրէք ախզուիթաճա մատտէլէրէ կէլլինճէ, մէմալիքիմիզին հէր պիր ճինս վէ էֆրատըն պիրի պիրի իլէ պաղլը հուգուգլարըմզը պուլունտուղու տախի տէրքեար տըր։

Պու հուգուգ, վէ պու իգթիզամզը նէ՞ իլէ քէմալէթէ իրէպիլիր—մէսէլա Էրմէնի, քէնտի կէօրիշտիկի Օսմանլրտան պաշգա օլան Օսմանլարը հալինտէն աշինա օլմատըգնա, քէղալէք Օսմանլը, Ռում վէ Եհուտի պիրի պիրլէրի իլէ չտխտէն կէօրիշմէքտէս պաշկա պիր եօլ իլէ միւլհագաթտա պուլունմատըգնա, նասըլ ումուսի միւլհագաթ հասըլ օլուպ, քեաֆիֆէսի պիրի պիրինէ պաղլը վէ պիրիպիրլէրինէն հալինէ աշինա օլապիլիրլեր։

Ս.թիք վադրթատան դալմա պիր մէսէլ վար, էօյլէ քի, «չօք եուշանան պիլմէզ, չօք կէզէն պիլիր» տէրլէր, հալ պու քի վագրթի պու մէսէլին էքսիյինի տօլտուրուպ, քեաֆիֆէսինէ էօյրէթտի քի, «նէ չօք եուշյան պիլիր, նէ չօք կէզէն, իլլա չօք օգուեան պիլիր», զիրա ինսան հէր նէ գատար չօգ կէզմիշ օլսա, քեաֆիֆէյի ինսանլար գատար կէզմիշ օլմազ, իմտի օգույան տէյիլ քի պիր մահալտէն տիկէր մահալէ, եավսատ էօմրիւ վատէսինէ տէկէն, եանի 80. 100 սէնէ կէզմիշ օլուր, իլլա տիւնեա գուրուլալրտան պէրու քեաֆիֆէյի կէզէնլէր իլէ կէզմիշ, վէ օնլարըն քեաֆիֆէյի կէօրտիւքլէրինի, կէօրմիշ վէ քեաֆիֆէյի սէօյլէտիքլէրինի իշիթմիշ օլուր։

Իմտի էկէր պու սէօյլէտիկիմիզ սահիհ իսէ, պունտան շու նէթիճէ հասըլ օլուր քի, քիմ քի ազ օգումազ պիլիր իսէ, տիւնեատան ազ խապէրտար տըր, վէ քիմ քի ազ ճինս լիսանըն օգումասընը պիլիր իսէ, ազ ճինս միլլէթլեր հալինտէն վէ էֆքեարլարընտան խապէրտար օլուր։

Էրմէնիլէրտէն բէք չօգլարը պու կիւնքի կիւն Օսմանլրլարըն օլ կիւճեաղըսընը օգուեապիլմէքտէ տիրլէր. վէ հալէտ բէք չօգ տէֆա կէօրիւլիւր, տիր քի, Պապը—ալի եա Խարիճիյէ մուպաշիրլարը, եէնալէրինտէ օլան արզուհալլարընը օգուեամատրգլարընտան, բասթ կէլտիքլէրի Էրմէնիյէ օգութաուրմագտա վէ ֆիլան արզուհալ ֆալան ատամըն տըր տէյու պէլլէյէրէք իշ կէօրմէքտէ տիրլէր։ Տիմէք օլուր քի Էրմէնիլէր պու պապտէ Օսմանլրլարտան զիեատէ իլերի կիթմիշ օլուպ, Օսմանլրլարտան զիատէ Օսմանլրլարը հալ ինէ աշինա տըրլար։ Հալ պու քի՝ Օսմանլրլար նի՞չին Էրմէնիճէ օգումայը պիլմէյեպ օնլարըն տախիլի հալլէրինէ աշինա օլմասընլար, ուճէպա Էրմէնիճէնին կիւճլի իսիլմէ՞ն մի — խայրը, զիրա Էրմէնիճէ օգումայը էօյրէնմէք դայէթ գօլայ տըր, շէօյլէ քի Օսմանլրճանըն դարալրտա օլան հէր պիր հարէքէտինէ պէտէլ աշիքեար սուրէթտէ օլարադ պիրլէր եազըսը վար, վէ պունտանտա գամիթնազար՝ էյլէ Ֆրանսըզճա վէ սայիր լիսանլար կիպի ֆազլա եազըսը տախի օլմանըգ, հէր նէ եազը կէօրիւր իսէն, ունըն սէսինի տախի վերմէլ իսէն, իմտի պու սէպէպլէ չէօյլէ գօլայլրգ օլտուղու հալտէ, պու եազընըն Թիւրքիատա Օսմանլրլարտան էյրէնիլմէսինէ պիզճէ հիչ պիր սէպէպ օլմաեէք, ստէճէ պիր էօն սեաղ օլանա պէքլէնիլիր իտի, վէ զանն իմմէ յիզ քի Օսմանլրլար Սալահէտտին պէյ հազրէթլերինէն 1867 տէ Փարիս էքսբոզ իսթանպուլ թադարիմ իմտիկէ Լա Թիւրքի նամ քիթապրնըն 215 սայիֆէսինտէ լիսանլար պահանտա Էրմէնիճէյի Բիւրաճէտէն աշաղը վէ Զինկեանճատան եազարը սըրասընա գոյտուղու էֆքեարտա պուլունանլար, իլլա պուլճատէքի տէտիկիմիզ կիպի, պիր էօն սեաղ օլանա իհթիեաճ վար իտի, վէ իշթէ պու տախի, Ադաքել էֆէնտի Գարա Մատթէոսեան օլմուշ տուր քի, պու տէֆա Օսմանլրլարա դայէթ սուհուլէթլիճէ Էրմէնիճէ օգումանա պիր չերական թասպ իմտիրիպ, պիրիր չէրեէք մէճիտիյեէ սամթրիպ, պիրիր էրեէք մէճիտիյեէ սամթրը, Բէյօրիւ պաշընտա տըրմազտա տըր, Բէյօրիւ պաշընտա նիսմէրօ 3—4 Իսթիտապ գարշըսընտա նիսմէրօ 220 պօեատը Մանուկ ադանըն տիւքքեանընտա, սահաֆլար գարշըսընտա սապրդ սահաֆլար քէթխիւտասը Էշճատ Հիսսէյին էֆէնտինէն տիւքքեանընտա, վէ Սուլթան—պաեազրտան նիսմէրօ 130 քեազրատը պաշը Ա.վ ի Բեզա էֆէնտինէն տիւքքեանընտա։

Պու քիմատ չիմտիլէք պիր պաշլանկրճ օլուպ, միւէլլիֆինէն իշ պու թէէլլիֆի էհալիտէն պիր հիւսնիւ գապուլ իեէլի պուլտուղու հալտէ, իլէրուտէ պիզի Օսմանլրլար իլէ մանէվի սուրէթտէ պաղլամագ իչին տահա նիչէ սահիպ լիսագաթ զաթլարա պիր թէշվիք սաերլամազընտա շիւրհէ եօգ տուր։

ԻԼԱՆԱԹ

Սիլիվրի բանայրրընա կիթմէք խաթէէենլէրէ իլան օլունուր քի, Բրօմէքթրը նամ սէրի իւլ հարէքէ վարար սեպտ. 8 պու բազար կիւնիւ սապահլեսէն սասաթ 12 տէ Սրնավուտ քէօյիւնտէն հարէքէթլէ, սասաթ եարբմտա Եէնի—գարուեա Սամանթեատա, Մարքի—քէօյիւնէ, վէ Ա.յիսթէֆանօպա ուղբաեարադ Սիլիվրիյէ կիտէճէք, վէ ախշամա տախի անտէն հարէքէթլէ եօլճուլարը, խաթանպօյա կէթիրէճէք տիր։

Խաթանպօյտա Սուլթան Ա.հմէտ մէյսանընտա վադը Սէրկիի Օսմանի էպնիյէսի սէօքիլիւպ, վէ քէրէսթէսի էհվէն ֆիեաթը սաթրլանմագ օլտուղունտան, թալէպ օլանլարը մահէլլի մէզպուրտա պուլունան եազրճրլարա միւրաճաաթլարը իլան օլունուր։

ՔԱՆԻ ՄԸ. ԽՕՍԻՔ

ՄԵՐ ԱԶԳԻ ԱՐԳԻ Վ.ԻՃԱԿԻՆ ԳՐԱՑ

Իզմիրի Տէտէեան Տպարանէն այս անգամ ի լոյս ընծայուած այս տետրակը հասաւ ձեռքերնիս որ կը բաղկանայ 32 երեսէ, եւ կը խօսի կրթութեան եւ դաստիարակութեան վրայ, դպրատան բարեկարգութեան վրայ, ուսման եւ գիտութեան, հասարակութեան ամեն կարգին մէջ ծաւալելուն վրայ։

Ն.ՈՐ ԲԵՐԱԿԱՆ

Ա.յս անգամ Բիւրքճիեան տպարանէն նոր քերական մ՚ալ ելած է, եւ կը ծախուի, համազգային գրատունը՝ Մերճան չարշը թիւ 88։

Ա.յս գրատունը կը ծանուցանէ նաեւ հասարակութեան որ՝ թէ դուրսի դաւառաց եւ թէ Պոլսոյ եւ դպրոցներու եւ տուներու համար վարժ դաստատ, կառավարիչ եւ վարժապետ ուզողները կրնան իր միջոցաւը դտնել եւ այս միջնորդութեանը համար յիշեալ դրատունը երբէք չտհ մը չպահանջեր։

ԳԻԼ ՊԼԱՆ

Թարգմանեալ է Ֆրանսերէնէ հանրերէն կրեատոր ծանօթութեամբ

Տպագրեալ Արտեան

1868

768 մեծադիր երեսներէ բաղկացեալ այս զրօսալի եւ հրահանգիչ վիպասանութիւնը կը ծախուի Մահմուտ—բաշայի դրուխը Պօեատճի Մանուկ ադայի թիւ 220 խանութը։ Դին 2½ մ.ճիտիյէ։

ՎԻԷՆՆԱ ՎԷ ԲՐՈՍԻԱ ԹԱՆԳՕՍԱՐԸ

Վիէնանսին հէր նէվի բրանգօ ադսիօնլարը (անս պիլէթի) վէ բրօմէսլէրի, վէ Բուսիանըն պիրինճի վէ իքինճի վէ պաղճէլլի վէ ֆայիզլի խմիդրազլարը, վէլէսաբլ Նէմցի վէ Մօսկօֆ սէհիմլէրինէն հէր պիր չէշիտինտէն Գալիթատա Գօսիսիօն խանը դարուսա եանընտա Նօ. 16 սարրաֆ Մ. Ճօրճի Ճանէթօ մաղազասընտա ֆիւրսխթ օլունմադտա տըր։

1866 սէնէսինէն Բուսիա բրանգօսու պու տէֆա բուսի սեպտեմբերի իպթիտասընտա չէքիլէճէք օլուպ, վէ կէրէք ատա պիլէթի վէ կէրէք բրօմէսլէրի պուլունմադտա տըր։

Պու տէֆա Ավսթրիա բրանգօսու սեպտեմբեր 20 տէ չէքիլէճէք օլուպ, 1700 պիլէթի դազանանճադ տըր։ Բրօմէսլէրին ֆիեաթլարը 40 դուրուշ տըր։

Մ. Ճօրճի Ճանէթօ Վիէննանրն հէր նէվի ֆօնտօ ֆայիզ դուրօնլարընը վէ քէզալիք հէր նէվի պանգնօթլարընը սաթրն ալրպ, իսթէնիլտէյի հալտէ սաթմագտա օլտուղունու տաւիք իլան իտտեր։

Իսի տէֆթէր ուսուլենէ աշինա, Ֆրանսըզճա տախի պիլիր, վէ էէսմնտէ միթէպէր շէ հատէթնամէլերի պուլունան պիր քանի զամ եազըճըլըգ իչին պիր մահէլլ խաթէմէքտէ օլտուղունտան, արդու իտէն խապէրտար Հալբճբօղլուտա հաճի Յովհաննէս ատանըն գահվէսինտէն սիւալ իլէմէսի։

Կէրէք թիւճճարճա վէ կէրէք սարրաֆճա բէք էյի տօրիա տէֆթէրի թուլթան վէ Ֆրանսըզճա տախի պիլէն պիր եազըճրյա լուգումի օրան զաթրն մախպատմըզա միւրաճատթ իյլէմէսի իլան օլունուր։

Վ. ԾԱՆՆԻՆԻՆ

Էճզաճը տիւքքեանը վէ էճզայի միւթէնէվվիյէ մախզէնի. Բէօրիւ պաշընտա Իհթիսապրն գարշըսընտա Ն. 7 վէ 8 իլէ միւրագգամ. վէ էճզաճը տիւքքեանը Պէյ—օղլունտա Ադամամիսինտէ Ն. 67 իլէ միւրագգամ.

Մէզքիւր էճզաճը տիւքքեանլարը վէ էճզայի միւթէնէվվիյէ մախզէնի, տերունինտէ պուլունան էճզալարը խասլըզը, թէմիզլիյի վէ ճրաաթճա տիգգաթ վէ չարուգլուղուլա, վէ ֆիաթլարրն էհվէնիյէթի ճիհէթի իլէ քէսպի շէօհրէթ եթմիշ տիր։

Վիէննա, Փարիս վէ Լօնտրանրն էն մէշհուր ֆապրիգալարընտան քիմէկի չէյլեր վէ էճզալար։

Էվրօբանրն քեաֆիֆէյի բանարլարընտան զաեէթ թագէ մանէն սուլարը։

Հաղմ իթմէք վէ սայիրէ իշ իչն գուրապէյլէր։ (բաթ բէքթօալ)։

Քօլանիալ դումբանեասընրն, Մէնրէ վէ սայիրէ ֆապրիգալարտան չգօլօթա։

Ասալ Նորվէճիա ՊԱԼԸԳ ԵԱՂԸՍԸ, Բէթէր Մօլլէրին եարբաղը օլուպ, վէ քեաֆիֆէյի պալըգ եաղլարընտան իյի օլտուղու հալտէ, 1867 Փարիս աէրկիի ումումիսինտէ միւքեաֆաթա նայիլ օլմուշ տուր։

Լաստիքտէն եաստրգ, չիրինկա, սարդը, քէչի մէմէսի վէ սայիրէ։

Նէֆիս բօմատալար, լավանտալար, եաղլար, վէ սայիրէ։

Ղաեէթ տիգգաթլա եարբլմէշ, ԳԸնագքնալը Պօրտօ, Պուրկօնեը վէ Մալակա շարապլարը։

Ղաեէթ ազ մէսարիֆ իլէ հէր սաաթ պուզ եաբմագ իչն մաքինա վէ հէր սաաթ հազ ըր պուզ։

Թապիպլէր իչն ղաեէթ թազէ աշ։

ԷՆՎԱՑԻ ՁԷՇԻՏ

Ասալ Պօրտօ, Պուրկոնեը, Շամբանեա, Մալակա, Ըէնօ, Մաճար վէ սայիրէ շարապլարը չեշէ իլէ։

Պոյօլէզ, Մէտոք, Էսկի Մօնֆէրրան, Մաքոն, վէ սայիրէ շարապլարը վարիլ վէ չեշէ իլէ սոթրլրը։ Զէրեզ իչն նէֆիս սուֆրա շարապլար տախի վար տրը։

Ըէնատինկաէ Ձբնթլի Թալմէրրն մէշհուր ֆապրիգասընտան օլարագ Ինկիլիկ բէքոհմէթլէրի։

Պունլարրն քեաֆիֆէսի ղաեէթ ուճուզ ֆիաթլա սաթրլմագտա տըր։

Մ. Ծանինին, մէզքիւր մաղազասընտան պաշգա Իսթանպօլուն հէչ պիր թարաֆրնտա մաղազասը վէ պաշգա հիչ պիր քիմսէ իլէ չէրիքլէկի եօգ տուր։

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏՐՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՑԷ
ՊԼԷ ՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼՏԱ, ՖՕԹՕԿՐԱՖ ԱՊՏՈՒԼԼԱ
ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ ԳԱՐՉԸԸՆՏԱ ՆՈՒՄԷՐՕ 467։